

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET AL BENESTAR ANIMAL

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 26 d'abril de 2022, el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- L'Oficina de Protecció d'Animals de Barcelona (OPAB) es negava a retornar-li el gos que s'havien endut al Centre d'Acollida d'Animals de Barcelona (CAAB).
- Tenia tots els documents del gos en regla i les vacunes de l'animal al dia.
- Va enviar per correu electrònic al CAACB la sol·licitud de retorn del seu gos, però no l'hi van retornar.
- Va acudir a la Guàrdia Urbana de Barcelona i a l'Ajuntament, però no va aconseguir que li retornessin l'animal, motiu pel qual sentia desprotecció i desinterès per part de l'Administració.
- Li havien causat un dany en no poder estar amb el seu gos.
- A data de la presentació de la queixa, feia més de dos mesos que estava sense l'animal.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se a la **Direcció de Serveis de Drets dels Animals** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 9 de maig de 2022, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 22 d'agost de 2022, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. L'escrit exposa el següent:

El ciutadà és una persona sense llar que no té domicili fix. Va ser detingut pels Mossos d'Esquadra per agressions i aldarulls al cinema.

En el moment de la detenció, el gos del ciutadà es trobava lligat a un con de trànsit, pràctica que és habitual, ja que el lliga al con de trànsit quan està adormit o fent altres coses al carrer. Això no garanteix de manera segura la integritat de l'animal, que podria fugir, amb el risc que comporta.

El 20 de gener de 2022, l'animal, que tenia xip identificador, va entrar al CAACB a requeriment del cos policial.

L'Ordenança sobre la protecció i tinença d'animals garanteix una tinença responsable. No es té en compte la situació personal del propietari, sinó que la persona pugui tenir una cura responsable.

Com que el ciutadà es troba en una situació vulnerable, afecta l'estat, la cura, la seguretat i l'alimentació del gos i, per tant, l'àmbit de protecció recau sobre l'animal, i s'incompleixen els articles 10, 15.1 i 15.2 b) de l'Ordenança de protecció i tinença d'animals.

Un cop valorada tota la documentació, es va procedir a la tramitació de l'expedient administratiu de comís del gos, que es va resoldre per decret de la Tercera Tinència d'Alcaldia de data 4 de febrer. La resolució es va notificar al ciutadà el 12 i 17 de febrer de 2022, a l'adreça que constava al Registre de dades de l'AIAC (Arxiu d'Identificació d'Animals de Companyia), amb el resultat d'infructuós.

Es va demorar la sol·licitud que va fer l'interessat perquè no disposava de domicili. Encara que no es va poder notificar, el 21 de gener de 2022 se'l va informar telefònicament des del CAACB de la situació del seu gos i del que havia de fer per tenir informació del procediment.

A l'informe de l'Ajuntament enviat a aquesta Sindicatura s'adjuntaven les respostes a les instàncies que va presentar el ciutadà.

CONSIDERACIONS

1. Motivació del comís

El gos va ser comissat arran d'un incident amb el ciutadà, en el qual va intervenir el cos de Mossos d'Esquadra, i durant el qual el gos estava lligat a un con de trànsit. Els agents que van actuar manifestaven que era una pràctica habitual de l'interessat, lligar el seu gos als cons mentre dormia al carrer o quan anava a fer alguna cosa.

La Sindicatura entén que el fet que l'animal es trobés lligat a un con no és el més apropiat, però **cal situar-ho en el context que el ciutadà és una persona sense llar, que ha de fer ús de diferents serveis per cobrir les seves necessitats bàsiques, a molts dels quals no és possible accedir amb el gos.**

Una altra qüestió és la posada a disposició judicial del ciutadà que, automàticament, requereix que el seu gos sigui comissat per raons òbvies. Això no obsta, però, perquè quan acabi aquesta situació, l'interessat pugui recuperar el seu animal. De fet,

l'Ordenança de protecció, tinença, i venda d'animals, quant al comís dels animals, disposa el següent:

Art. 67.2:

“Un cop fineixin les circumstàncies que han determinat el comís, l'animal pot ser retornat a la persona propietària.”

Ara bé, el comís es manté i, segons es desprèn de l'informe municipal, el motiu principal és la manca de responsabilitat del seu propietari, per la inseguretat que ocasiona a l'animal el fet d'estar lligat en cons de circulació. Més enllà d'aquesta circumstància, el gos estava atès, ja que consta que disposava de xip i estava vacunat adequadament.

Per tant, tot i que el consistori dona per fet que el ciutadà no es pot permetre una cura responsable de l'animal pel fet de trobar-se en una situació de vulnerabilitat que afecta l'estat, la cura, la seguretat i l'alimentació del gos, **no indica quin tipus d'afectació mostra el gos respecte a la seva cura i salut deficients.**

Sense entrar a qüestionar el nivell de responsabilitat i les capacitats del ciutadà per tenir cura d'un animal, atès que desconeixem el conjunt de circumstàncies que l'envolten, volem remarcar que **caldria un informe veterinari que avalués, de manera objectiva, aquestes circumstàncies de manca de cura del gos** que s'al·leguen. D'altra manera, no s'aporta una base objectiva que validi la continuïtat del comís pel fet que el gos es trobés mal atès.

2. La tramitació de l'expedient de comís

En aquest punt volem ressaltar el tràmit de notificació a l'interessat de l'expedient administratiu de comís del gos que, com informa el consistori, es va resoldre per decret de la Tercera Tinència d'Alcaldia el 4 de febrer.

Segons l'informe municipal, es va intentar notificar a l'interessat els dies 12 i 17 de febrer, amb resultat infructuós. La notificació es va fer a l'adreça que constava al registre de dades de l'AIAC. Per tant, no consta que es comprovés el registre del padró municipal d'habitants, on probablement aquesta persona està empadronada a efectes de notificacions, ni que sigui sense domicili fix.

Volem destacar que, les persones que es troben en situació de carrer, poden tenir més dificultats per intervenir en la tramitació d'expedients administratius. Per tant, creiem que hauria estat més adequat fer-li un acompanyament, o bé dirigir-lo a la persona que tingués com a referent social, a fi de donar seguretat jurídica al procediment, i garantir el seu dret de defensa. En aquest sentit, **és exigible a l'Administració una especial diligència perquè garanteixi i possibiliti al ciutadà l'exercici dels seus drets**, de la mateixa manera que li exigeix les seves obligacions.

Queda palès que el ciutadà va mostrar interès per recuperar l'animal en diverses ocasions, fins i tot abans que es dictés la resolució de comís. En aquest sentit, va facilitar una adreça electrònica per comunicar-se i va formular al·legacions. Tot i això, únicament se'l va informar que s'incorporava la instància a l'expedient administratiu obert, sense que consti que s'hagi resolt la seva oposició a la retirada.

Aquesta Sindicatura vol recordar que és doctrina reiterada del Tribunal Constitucional (entre altres, SSTC 157/2007, de 2 de juliol; 54/2003, de 24 de març, i 145/2004, de 13 de setembre) que **cal garantir el dret de defensa i el dret de ser informat de la infracció corresponent en els procediments administratius sancionadors**, d'acord amb l'article 24 de la Constitució espanyola.

L'exercici d'aquests drets pressuposa notificar degudament a la persona implicada la incoació del procediment, perquè només així podrà exercir l'efectiva possibilitat de defensa abans que l'Administració prengui una decisió definitiva.

3. L'atenció especial al vincle entre persones sense llar i els seus animals

En aquest punt, creiem convenient assenyalar que, tot i que l'Ordenança municipal estableix que **el gos ha de disposar d'un domicili que doni garantia del gaudiment de les condicions de tinença** establertes a l'ordenança (art. 15.2), l'Ajuntament, amb el suport d'entitats i corporacions, promou accions per permetre que les persones sense llar visquin acompanyades dels seus animals de companyia.

Atenent sempre les condicions de benestar animal, la Sindicatura considera que **cal prestar una atenció i cura especial a la gestió dels gossos de persones sense llar, atès que esdevenen un suport fonamental en la vida d'aquestes persones**. Cal tenir sempre present aquesta circumstància, atès que els col·lectius i les persones en situació de vulnerabilitat tenen dret a gaudir de mesures específiques de protecció, tal com estableix l'article 3 de la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat.

La companyia dels gossos pot esdevenir un pilar fonamental en la quotidianitat de les persones sense llar, i, alhora, el vincle afectiu resulta fonamental en les seves vides. És cert que no es pot tenir un animal en qualsevol condició, però si es confisca el seu gos de manera definitiva, es podria deixar desemparat el ciutadà i empitjorar una situació ja molt vulnerable.

La Fundació Affinity va elaborar un estudi sobre el suport social dels animals de companyia per a les persones sense llar, en què es conclouia que el 74% de les persones sense llar considera el seu gos la font principal de suport social, i es confirma, així, el rol d'aquests animals per al benestar emocional i social de les persones que viuen al carrer.

De fet, el mateix Ajuntament de Barcelona i el Col·legi Oficial de Veterinaris de Barcelona (COVB) van establir un conveni de col·laboració (al juny del 2022) per

millorar i augmentar l'atenció dels animals de companyia que viuen amb persones sense llar a la ciutat, amb l'objectiu d'ampliar la resposta que es dona a les necessitats de les persones sense sostre que tinguin un animal de companyia, de manera que s'aconsegueixi tant el benestar de la persona com de l'animal.

Per part de l'Ajuntament, van participar en el conveni tant l'Institut Municipal de Serveis Socials (IMMS) com l'Àrea Agenda 2030, Transició Digital i Esports, de la qual depèn la Direcció de Serveis de Drets dels Animals.

Prèviament ja hi havia una col·laboració entre el Departament de Protecció dels Animals i el programa "Millors amics", de la Fundació per l'Assessorament i Acció en Defensa dels Animals (FAADA). Aquest programa, en el qual també participa la Fundació Arrels, està orientat, precisament, a protegir el vincle entre una persona i el seu animal, en situació de vulnerabilitat.

A més, el CAACB disposa d'un programa d'ajuda per a les persones sense llar amb animals, en què els proporciona un servei de veterinari i menjar per als animals, tal com van informar durant la visita que va fer la Sindicatura a aquest centre.

De manera que, tant l'Ajuntament de Barcelona, a través de l'IMSS, com la Fundació Arrels, treballen amb l'orientació de protegir aquest vincle i anar creant espais d'acollida que possibilitin l'estada de les persones sense llar, amb els seus gossos. Precisament, l'Ajuntament ha adequat espais en equipaments municipals on les persones sense llar poden conviure amb els seus animals de companyia, com ara el Centre de Primera Acollida de la Zona Franca.

Per tant, hi ha diferents opcions per garantir que una persona que viu sola al carrer pugui tenir la companyia d'un animal, amb els suports necessaris, tant per part del mateix Ajuntament, com per part d'entitats, i assegurar, així, la protecció i la importància del vincle entre la persona i l'animal.

Es desconeixen els motius pels quals **aquests suports no s'han activat en aquest cas**, però caldria valorar les possibilitats d'oferir-ne algun tipus, a través de les diverses opcions exposades anteriorment, per tal que l'animal pugui estar en situació òptima i es puguin prestar l'atenció i el suport necessaris al vincle que hi ha entre el ciutadà i el seu gos.

Finalment, volem destacar que, per tot el que hem exposat, considerem que **pot suposar una contradicció el fet que l'Ajuntament participi i promogui diferents accions per facilitar que les persones sense llar puguin conviure amb els seus animals de companyia i, en canvi, l'Ordenança municipal no només no reculli aquesta realitat, sinó que prevegi que els animals hagin de viure en un domicili.**

En aquest punt, considerem oportú que l'Ajuntament valori la **possibilitat de modificar l'Ordenança de protecció, tinença i venda d'animals, i inclogui els sistemes de protecció especial que ja s'estan aplicant als animals de companyia**

i als seus tenidors que viuen en situació de carrer, a fi d'oferir-los més seguretat jurídica.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de la Direcció de Serveis de Drets dels Animals ha de millorar en eficàcia, tant pel que fa a la justificació dels motius del comís del gos, com pel que fa a l'activació dels suports necessaris per a les situacions de persones sense llar.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que valori la possibilitat que el ciutadà pugui recuperar el seu gos, si cal amb suport dels programes existents en la matèria.
- **Recomanar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que es revisi el procediment de comís del gos i s'asseguri que s'han respectat els drets que assisteixen l'interessat en el procediment, d'acord amb el que disposa la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.
- **Recomanar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que gestioni amb especial cura i atenció els gossos de persones sense llar, atès que aquests esdevenen un suport fonamental en les seves vides.
- **Recomanar a la Direcció de Serveis de Drets dels Animals** que valori la possibilitat de modificar l'Ordenança de protecció, tinença i venda d'animals, per incloure la realitat de les persones sense llar que conviuen amb animals de companyia, a fi d'oferir-los més seguretat jurídica

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.